

5. Короташ Олег Ігорович. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 25.02.2021).

6. Метафізик від поезії презентує вірші. *Unian* : веб-сайт. URL: <https://www.unian.ua/vinnica/719014-metafizik-vid-poeziji-prezentue-virshi.html> (дата звернення: 24.08.2021).

7. Соловій В. Українська лірика 1990-х – 2010-х років: метрика, ритміка, строфіка, фоніка : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2018. 224 с.

УДК 82-31

Руденко А. О., магістрантка факультету філології та журналістики
Науковий керівник – **Вєнєвцева Є. В.**, кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри англійської та німецької філології
(*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка*)

ПСИХОЛОГІЗМ РОМАНУ ІЕНА МАК'ЮЕНА «СПОКУТА»: АВТОРСЬКИЙ НАРАТИВ

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Психологічне увиразнення художнього образу лінгвостилістичними засобами завжди привертала увагу вітчизняних та іноземних мовознавців і літературознавців. Така зацікавленість зросла з розвитком модерністських течій і набула особливого розквіту з приходом епохи постмодернізму. Наукові праці, присвячені цій проблемі, охоплюють різні аспекти її вивчення, проте, враховуючи динамічний стан соціолінгвістичних явищ, постає проблема постійного оновлення системи уніфікації засобів психологізму для створення емотивної характеристики художнього образу.

Короткий аналіз досліджень цієї проблеми. Відтак, дослідження в цій галузі залишаються актуальними і сьогодні. Осмислення проблеми психологізму в конкретно-індивідуальній площині зумовлює актуальність обраної нами теми. Р. Дроздовський, Т. Кушнірова, А. Цяпа та інші вітчизняні дослідники репрезентують модернізм як трансформовану світоглядну система, що експресивно виокремлюється в усіх сферах людського буття та знаходить органічне і всебічне осягнення в літературі, оскільки саме художня творчість наймобільніше реагує на суспільні, політичні, психолого-особистісні та ментальні зміни нації, в якій вона створюється [2].

Мовна картина світу відображає внутрішній світ людини з урахуванням емоційно-психологічних реалій. При цьому посилена увага надається інтуїтивним світовідчуттям, які давали змогу людині виявити власні непізнані можливості в розумінні самого себе та оточуючого середовища.

Формулювання основних результатів власного дослідження. Творчість Іана Мак'юена, відомого представника сучасної британської літератури, є яскравим прикладом відображення основних емотивно-психологічних пошуків свого покоління. Саме роман «Спокута», опублікований у 2001 році, привніс у художній

світ проблеми сучасної людини в реальних обставинах життя західного суспільства ХХ століття. Літературні герої роману «Спокута» образно виражають специфічний сенс довоєнного часу і водночас складну гаму почуттів та відчуттів, внесених військовими подіями у життя людини, де загальною домінантою був стан тотальної роз'єднаності, самотності, безумства і страху. В основі роману лежить екстремальний досвід, поворотний момент, ірраціональний збіг обставин, в результаті якого звичайне життя героїв докорінно змінюється. Весь роман вибудований на протиставленнях, за допомогою яких автор надає розлогу психологічну характеристику сестер Толліс, котрі представляють два різні світи та психотипи, між якими відсутній взаємозв'язок, що в результаті призвело до трагедії.

Так, для головної героїні Брайоні дійсність виявилася страшнішою та ірраціональнішою за будь-який експресіоністичний гротеск [2]. Власне психіка людини, на очах якої руйнувалися всі символи віри, а поняття прощення і емпатії піддавалися тяжким випробуванням [1]. Протиставлення двох образних фреймів Мак'юен вибудовує полярно, перед нами лінгвостилістичний портрет Брайоні як логічний, лінійний, упорядкований, у той час, коли Сесилія наділена характеристиками хаотичної, нестримної та рішучої особистості, що призводить до взаємного непорозуміння. У протиставленні автор детально описує не лише характери сестер, але й їхні помешкання, як номінативну характеристику образного портрету [3].

За літературознавчою енциклопедією, психологізм – це передавання художніми засобами внутрішнього світу персонажа, його думок, переживань, зумовлених зовнішніми і внутрішніми чинниками. У вітчизняному літературознавчому дискурсі вагомою є праця О. Січкара «Форми, прийоми та засоби втілення психологізму в українській літературі (спроба системного аналізу)», де автор виокремлює три форми втілення психологізму: пряма (внутрішня, інтервентна), непряма (зовнішня, екстервентна) і сумарно означаюча. При цьому дослідниця наголошує, що кожна із форм послуговується своїми засобами і прийомами втілення психологізму. Пряма форма, визначає О. Січкара, може реалізуватися за допомогою таких прийомів, як внутрішній монолог, внутрішній діалог, психологічне авторське зображення: сни, марення, сповідь, «потік свідомості» тощо.

Аналізуючи психологізм роману Мак'юена «Спокута», ми будемо орієнтуватися на визначення, запропоноване О. Золотухіною: «Психологізм – це художньо-образна, образотворчо-виразна реконструкція й актуалізація внутрішнього життя людини, обумовлена ціннісною орієнтацією автора, його уявленнями про особистість та комунікативною стратегією». Враховуючи вищезгадані дефініції поняття психологізму, зазначимо, що в романі «Спокута» через призму характеротворення автор репрезентує ідею сприйняття людини як особистості, яка вимагає відповідей на свої питання. Відтак, поява таких рис, як інтуїтивний спосіб осягнення світу та індивідуалізм, зумовила появу нового персонажа – унікального у своїх внутрішніх суперечностях, діючого всупереч обставинам і долі, що посилює увагу на психологічних, позасвідомих сферах

духовного світу людини, її в внутрішній боротьбі між логічними висновками розуму та ефемерними порадами внутрішнього голосу [2].

Висновки та перспективи дослідження. Отже, роман Ієна Мак'юєна «Спокута» побудовано на різких протиставленнях, полярності внутрішнього світу героїв та векторній емотивній характеристиці образів [2]. Наративні техніки роману мають різну полярність, так як одна й та сама подія може відображатися з різних ракурсів сприйняття. Портретування автором персонажів, можливість змінювати точку зору на певну подію сприяє поглибленню психологічного стану героя. Упродовж усіх часово-просторових площин роману головна героїня переживає кардинально-протилежні психологічні ситуації, які автор виражає мотивами «свій», «правильний» і «чужий», «інший» і, це означає, «неправильний», що є лінгвостилістичною константою у творчості письменника. Образи не є сталими впродовж оповіді, вони мають особливість розвиватися під впливом певних ситуацій, переживати та переоцінювати власні вчинки.

Література

1. Дроздовський Д. І. Наративні стратегії в романі «Спокута» Ієна Мак'юєна: між «уявним» та «реальним». *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили*. 2012. Вип. 181. Т. 193. С. 22–27.

2. Кушнірова Т. В. Наративні стратегії у творчості Ієна Мак'юєна: імагологічний аспект. *Кременецькі компаративні студії* : науковий часопис / ред. : Д. Чик, О. Пасічник. 2017. Вип. VII. Т. 1. С. 161–170.

3. Мацевко-Бекерська Л. Типологія наратора: комунікативні аспекти художнього дискурсу. URL: <http://litzbirnyk.com.ua/wp-content/uploads/2013/11/14.4.8.pdf> (дата звернення: 19.05. 2021).

УДК 821.161.2.09(92)

Тарадій А. А. – магістрантка 1-го курсу

Навчально-наукового інституту філології, перекладу та журналістики

Науковий керівник – **Михальчук Н. І.**, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української літератури та журналістики

(*Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя*)

ОСОБЛИВОСТІ КОМПОНУВАННЯ ЛІРИЧНОГО ЦИКЛУ В ПОЕЗІЇ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Уся поетична спадщина Лесі Українки вміщена в трьох збірках: «На крилах пісень» (1893), «Думи і Мрії» (1899), «Відгуки» (1902). Поза ними – ще близько 100 поезій. У ліриці поетеси найповніше виявилось тяжіння до циклізації. У поетиці Лесі Українки самостійне місце займає ліричний цикл як окреме жанрове утворення [1]. Поетеса зверталася до нього протягом усього життя: перший цикл «Подорож до моря» датовано 1888 роком, останній – «3 подорожньої книжки» – 1911 [3, с. 43].